

Automatisering för livskvalitet – scenariet i korthet

Sverige år 2050

Teknikutvecklingen har lett till att stora delar av produktionen har automatiserats och robotiserats. Människor har kunnat växla in dessa produktivitetsvinster i minskad arbetstid. Tillräcklighet präglar människors liv snarare än jakt på materiell status. Även arbetet i hemmen är till viss del digitaliserat och automatiserat vilket sammantaget lett till att människor har mer fri tid. Politiken har infört nya och mer kraftfulla styrmedel för att göra verklighet av politiska mål och minskat lönearbete. Staten har en samordnande roll, men en del av den politiska styrningen är överflyttad till den regionala nivån. Befolkningen är koncentrerad till både mellanstora och stora städer. Många finns i södra halvan av Sverige, men befolkningen i de norra delarna har även ökat i de större städerna. En anledning till spridningen är att en mindre del av människors tid är bunden till försörjning och därmed ges det ökade möjligheter att bo där det upplevs ge mest livskvalitet.

Digitalisering och automatisering ses som möjliggörare för minskad arbetstid. Digital kommunikation mellan inte bara människor och organisationer, utan även saker är en självklarhet. Allt, och så gott som alla, är uppkopplade. I samhället finns en politisk majoritet för minskad konsumtion och minskat lönearbete. Detta nya synsätt har drivits på av en bred folkrörelse som väckt opinion både med hänsyn till planetära gränser och till frågor om livskvalitet och hälsa.

Den totala energitillförseln i Sverige uppgår till 248 TWh., vilket innebär en 41-procentig minskning jämfört med 2013. Regionerna har investerat i energiområdet, framför allt i el, för att stödja automatiseringen. Energislagen varierar mellan olika regioner. Resten av världen har gått över till fossilfritt, och därför finns också möjlighet till import/export av energi utanför Sverige.

Tekniska innovationer har en central ställning och uppmärksammas mycket i samhällsdebatten i stort och i politiken. Automatisering ses både av beslutsfattare och befolkning som möjliggörare för minskad arbetstid och att tillgodose människors önskan om mer och bättre fritid. Automatiseringen ses också som viktig för att hävda sig i den internationella konkurrensen, då hela ekonomin påverkas av att färre är i arbete. Teknikutvecklare, forskare och näringslivsaktörer har en viktig roll i maktrelationerna, med särskilt fokus på de som utvecklar och levererar teknik- och kunskapslösningar som möjliggör automatiseringen.

Automatiseringen innebär att aktiviteten i ekonomin är relativt hög trots lågt förvärvsarbete. Samtidigt har hållbarhetsmålen inneburit kraftigt ökad resurseffektivitet. Den höga graden av robotisering ledde under en övergångsperiod till ökad resursanvändning. För att hantera detta har robotarna utformats så att deras delar enkelt kan återanvändas och återvinnas. Robotindustrin inklusive service av robotar är en viktig och stor bransch inom näringslivet.

Människor har låga genomsnittliga inkomster eftersom de arbetar lite, men det finns en garanterad grundtrygghet. Den automatiserade produktionen innebär, trots högre materialkostnader, relativt låga priser för många grundläggande varor och tjänster eftersom den dyra mänskliga arbetskraften inte längre behövs i samma utsträckning i produktionen av många varor och tjänster. Människor ägnar lite tid åt förvärvsarbete. 40-timmar arbetsveckor är inte längre normerande, istället är 10-timmars arbetsveckor den nya normen. I stort sett allt manuellt arbete och även många rutinartade administrativa arbetsuppgifter utförs av robotar och datorer. Eftersom många ska dela på dessa arbetsuppgifter minskar den genomsnittliga arbetstiden radikalt.

Människor ägnar nu mer tid åt fritidsaktiviteter – idrott, självförverkligande, andlighet, naturupplevelser, fiske, odling och har mer tid för att ta hand om sina äldre, arbeta i medborgarhus och andra ideellt drivna verksamheter. Då socialt umgänge, samhällsengagemang och diskussion även utgör en viktig del i synen på en god medborgare är de fysiska samlingsplatserna som "torget" och "medborgarhuset" centrala.

Människor tillbringar mycket tid hemma och i lokalsamhället kopplat till boendet. De arbetsuppgifter de ägnar sig åt gör det möjligt att arbeta hemma/lokalt i hög grad, vilket ytterligare minskar behovet av arbetsresor. Planering av bosättningskluster sker på en regional nivå och styrs till viss del av var människor vill bosätta sig. Tidigare stadsstrukturer och befintlig bebyggelse nyttjas till viss del, inte minst genom att exempelvis tidigare kontorsmiljöer i städer byggts om till bostäder.

Utveckling i världen fram till 2050

Den globala utvecklingen slår in på en mer hållbar väg, vilket innebär en utveckling som tar hänsyn till planetära gränser. Förvaltningen av globala allmänningar förbättras, och underlättas av allt effektivare och ofta teknikunderstödda samarbeten och samverkan mellan lokala, nationella och internationella organisationer och institutioner, den privata sektorn och det civila samhället. I nuvarande höginkomstländer skiftas fokus från ekonomisk tillväxt till starkare betoning på mänskligt välbefinnande. Detta innebär en något långsammare ekonomisk tillväxt på längre sikt med mer fokus på grön tillväxt och grön ekonomi. Ojämligheter minskar, både mellan och inom länder. Investeringar i miljöteknik och förändringar i skattestrukturer leder till förbättrad resurseffektivitet, minskar den totala energi- och resursanvändning och förbättrar miljöförhållanden. Ökade investeringar och ekonomiska incitament gör förnybar energi mer attraktiv. Konsumtionen är inriktad mot låg resurs- och energiintensitet. Utsläppsminskningarna går därför smidigt, och behovet av anpassning till ett ändrat klimat blir effektivare, men också mindre omfattande, än förväntat. Investeringar i utbildning och hälsa påskyndar en demografisk utveckling som leder till en relativt låg befolkningsmängd. Industrialiserade länder stödjer utvecklingsländer i deras utveckling, bland annat genom att ge tillgång till mänskliga och ekonomiska resurser och ny teknik. Globalt sett har medeltemperaturen under perioden fram till 2035 ökat med mellan 0,3°C och 0,7°C (jämfört med 1986-2005). Men på grund av en strikt begränsning av utsläpp av växthusgaser kan den globala uppvärmningen hållas under 2°C över förindustriella temperaturer. Prognoser pekar på att ökningen blir 0,4-1,6°C åren 2046-2065, för att år 2100 hamna på en ökning med mellan 0,3 och 1,7°C jämfört med 1986-2005). År 2100 är utsläppen av växthusgaser negativa (nettotsläpp).

För mer information om projektet www.bortombnptillvaxt.se
Där hittar du även hela rapporten Testversion av scenarier för hållbart samhällsbyggande bortom BNP-tillväxt, inklusive referenser.

Bortom BNP-tillväxt

Scenarier för hållbart samhällsbyggande